

v e r e n i g i n g

O R D E D E R V E R D R A A G Z A M E N

Giro no. 468874 t.n.v. de Penningm. der "ODV" Den Haag

Uitsl. voor verslagen en abonn.: DOVENETELWEG 57^a 2555 TD Den Haag tel.684541

Secretariaat: KRAMVOGELLAAN 29 2566 CB Den Haag tel.254273

verschijnt twee - wekelijks

27e jaargang nr.3

n a d r u k v e r b o d e n

24 september 1982

x in de kantlijn betekent een vraag

" " " " het antwoord

Goeden avond, vrienden.

Wij zijn niet alwetend of onfeilbaar. Denkt dus zelf na .
Ons onderwerp voor heden zal zijn:

D E M E N S E N Z I J N D R O M E N
= = = = =

Mensen dromen. Mens en scheppen diep in zichzelf beelden en zaken, die feitelijk niet kunnen bestaan voor hen en die zij toch voor zich als een waarheid blijven beschouwen.

Ik zou hiervan vele voorbeelden kunnen geven. Zoals men eens opmerkte: Misschien is er een God. Maar dat die god god heet heeft hij aan de mens te danken, want die heeft men zo genoemd.

Er is misschien een hemel. Maar de indeling daarvan is dermate mensenlijk dat zij zo nooit kan bestaan - behalve misschien voor de mens die zo diep in zijn droom gelooft dat hij voor zich daarvan een soort werkelijkheid maakt.

Als mensen kennen wij zeer veel dingen waarin wij in feite alleen geloven, dingen die wij in onszelve opbouwen of door anderen in ons worden vastgelegd en, wanneer je ze op de keper beschouwt, niet bepaald echt zijn.

Dat zijn al vaak de illusies waarmee men leeft. Maar waarom droomt een mens van dergelijke dingen? Dat men droomt van een god of goden kan ik mij voorstellen: diep in de mens is een onbekend gebied - de ziel zegt men dan, al is dit ook maar een naam die een mens heeft verzonnen, zoals anderen spreken over het grotere ik. Het zou alles mogelijk kunnen. In ieder geval bevat het ik iets wat wij niet kunnen uitdrukken in de termen van een drie-dimensionaal wereldje waarin de tijd een vierde begrenzing vormt.

Wij zeggen dan tot elkaar: er is iets. Maar wij weten niet wat. Daarom proberen wij dit onbekende iets te binden aan alles in ons leven dat voor ons onverklaarbaar is.

Dan zijn onze goden in het begin niet meer dan voorvaderen. Later worden het vreemde figuren die wonderen kunnen doen en nog later,

wanneer de mens meer en meer kennis verzamelt, wijkt God a.h.w. terug in het onbekende en wordt een vage vaderfiguur die, op de achtergrond, alles regelt zonder dat wij precies kunnen weten hoe of waarom.

Op deze wijze hebben wij dan die vage leegte in ons begrip gevuld. Mogelijk meent u, dat mensen dit alleen doen wanneer het gaat om geloof. Maar hoe vaak dromen wij niet over onszelf?

Wij zien onszelf niet precies zoals wij zijn, maar maken voor onszelve van ons ik een mogelijke ideaal figuur. Dit zonder te willen of kunnen beseffen, dat wij die ideaal figuur nooit waar zouden kunnen maken. Zo min als wij schijnen te kunnen begrijpen dat, zo het ons toch zou gelukken ons ideaal geheel waar te maken, wijzelf ons dood zouden vervelen en mogelijk alle andere mensen bovendien dood zouden ergeren. Iets wat dan zou werken als een soort imaginaire atoombom.

Wij scheppen ook vele gevaren die er misschien werkelijk niet of niet zo zijn. Want wij zijn bang. Het onbekende is voor ons zo iets als het duister.

Wat doe je als kind in het donker? Je begint te fluiten of te zingen. Dit om aan te tonen dat je niet bang bent. Gelijkzeitig verwacht je achter elke schaduw een boeman, duivel of wat voor monster dan ook - afhankelijk van hetgeen je ouders je verteld hebben. Je vreest dat dit onbekende en in feiten niet bestaande je zal aanvallen en mogelijk zelfs mee zal sleuren naar een oord vol verschrikking.

Ook die angst die ons zo vaak bezielt moet weg, moet verdrongen worden. Dus dromen wij van onszelf als een figuur die toch uiteindelijk onaantastbaar is. Maar deze onaantastbaarheidswaan kunnen wij alleen handhaven door aan te nemen, dat ieder ander wel aantastbaar zal zijn en door ons beheerst of veranderd kan worden.

Veel van de z.g. menselijke moraal komt niet eens voort uit de werkelijkheid en de noodzaken daarvan. Het is eerder een vaag verhaal dat je steeds weer aan jezelf vertelt en waaraan je dan jezelf niet geheel gebonden schijnt te achten. Dit hanteer je dan als een wapen tegen de wereld, maar ook tegen je gevoelens van schuld en onjuistheid. Het is b.v. gemakkelijk genoeg om, zelfs met redenen omkleed, te zeggen dat hetgeen de joden nu in Libanon doen onjuist is. Want volgens de menselijke opvattingen - staatsrechtelijk, internationaal en juridisch - hebben zij niets te maken in andermans land.

En zeker wat zij nu het laatste hebben gedaan, zich met een feitelijk burgeroorlogje bemoeien, is op deze wijze al helemaal niet aanvaardbaar, ook al omdat er steeds weer bij deze acties onschuldige slachtoffers vallen en vaak in grotere aantallen.

Dat weten de joden ook wel. Wij mogen ook niet vergeten wat de plo in dit zelfde land heeft gedaan. Men kan de joden ongelijk geven, maar zij voelen zich nu eenmaal vervolgd.

Dit gevoel van achtervolg te worden en gelijktijdig door een persoonlijke god gerechtvaardigd worden is een droom die de joden altijd al vervolgd heeft.

De basis van dit alles ligt in feite al in de wet, in de thora. Het ligt in de onvervulbaarheid voor de doornsee mens van alle eisen die daarin steeds weer aan elke gelovige mens gesteld worden.

Een jood is een mens die zich steeds weer beroept op zijn jood-zijn, zijn uitverkoren zijn en gelijktijdig toch voortdurend vreest op grond van eigen tekortkomingen en wel in het bijzonder zijn god die, zoals de heilige boeken hem duidelijk zeggen, zich maar al te vaak heeft gewroken aan dit volk omdat het hem ongehoorzaam was.

Onder die omstandigheden maak je uit de onvrede in jezelf, de angst voor verschrikkingen die in je bestaat al snel iets wat buiten je moet bestaan.

Je wilt niet erkennen dat veel hiervan in jezelf ligt in de eerste plaats. Dus begin je het onrecht te begaan aan een ander om zo te wreken wat die ander mogelijk gedaan heeft en heel vaak nog niet eens heeft kunnen doen.

Tja, hebben die mensen nu gelijk of ongelijk? Je weet het niet. Maar één ding is zeker: zij worden in hun jacht naar veiligheid en het weer geheel in bezit nemen van het oude land Kanaän - daarom gaat het velen van hen - gedreven door een behoefte aan zekerheid, aan het oude uitverkoren zijn en onder de bescherming van hun god leven. Hun gedrag wordt begrijpelijk wanneer je beseft, dat het hierbij niet alleen maar gaat om hetgeen zij werkelijk geleden hebben, maar ook om de in hen levende angstdromen en hun ideaal van onaantastbaarheid.

Nu ja, mensen dromen graag. De Nederlanders ook. Zo spreken zij voortdurend over vrijheid en democratie en verwijten andere landen dat zij aan hun zeer strenge normen op dit gebied niet voldoende beantwoorden. Maar owee wanneer er iemand in de kamer gekozen wordt die behoort tot een partij waarmee zij het niet eens zijn. Dan staan zij klaar om die man af te tuigen, uit te fluiten, met stenen te bekogelen en uit te roepen, dat dit niet past in een democratie. En toch is het volgens hen een samenleving waarin een ieder tenminste stemgerechtigd is en dan ook zijn stem kan laten horen.

Of die democratie dan ook maar alleen een droom is? Ik meen van wel. De mens heeft zich weer eens een beeld opgebouwd van de ideale staat. En hoeveel geslachten voor hem hebben dit al niet op hun wijze gedaan.

De mens denkt aan een staat waarin werkelijk vrede bestaat, waarin een ieder alles kan hebben en waarin niemand tot iets verplicht zal zijn. O, men realiseert zich zeer wel dat dit niet kan. Maar dit beeld rechtvaardigt voor hem in ieder geval voor een groot deel zijn tekortschieten t a.v. de werkelijkheid waarin hij moet leven.

Wanneer er dan iemand komt die de zaken anders beziet wordt het geen kwestie van die man heeft gelijk of ongelijk. Dan verzet men zich zelfs tegen het bestaan van een dergelijk iemand en diens denken omdat deze allereerst en vooral een aantastig betekent van het eigen droombeeld van de mens en zo een aantastig betekent voor zijn zo zorgvuldig opgebouwde zelfrechtvaardiging.

Dit nu kan men niet gedogen. Men zou wakker moeten worden uit zijn droom en meer dan al het andere schijnt de mens instinctief dit ontwaken te vrezen. Dat verklaart ook de ferociteit waarmee een mens zijn eigen geloof, zijn eigen moraal, zijn eigen wijze van zich kleden de superioriteit van eigen huidskleur en taal pleegt te verdedigen.

Men komt tot een geweld dat men in feite niet eens wenst, alleen maar uit angst dat de eigen droom zou vallen, dat je beeld eens een ideale mens te kunnen zijn in een ideale wereld zal worden vernietigd.

Nu is het natuurlijk ook niet leuk wanneer een mens met zijn dromen komt aandragen en dezen worden steeds weer verstoord. Maar misschien zou men er goed aan doen zich eens af te vragen of die dromen niet behoren tot een geheel ander bestaan dan het menselijke.

Wat ik u nu ga voorleggen is een persoonlijke visie die ik in dit verband heb ontwikkeld. Ik weet dan ook niet, of u mij in dit alles zult kunnen en willen volgen. Maar ik hoop er dan maar het beste van, want ook geesten kennen nog dromen.

Er is "iets". Daar ben ik wel zeker van. Ik kan dit iets geen vorm geven, geen gestalte. Een god als een willekeurige tiran kan ik niet aanvaarden: Hij zou te veel een mens gelijken.

De god die velen schijnen te verkondigen is voor mij een soort kosmische Olijn, regerende voor het welzijn van het volk zonder zich ooit af te vragen of het volk zijn eisen en maatregelen wel verdragen kan.

Ik kan niet geloven in wetten van die God, wanneer zij zo volledig strijdig schijnen te zijn met al wat hij geschapen zou hebben en heeft voortgebracht. Daarom kan ik ook niet geloven dat veel van hetgeen de mensen in de naam van die god elkander op plegen te leggen en aan te doen op iets anders kan berusten dan op een illusie.

Maar ik weet nu, dat diep in elke mens iets leeft wat voortbestaat, ook na de lichamelijke dood. Ik leef nu toevallig in een geestelijke fase. Het ziet er naar uit dat wij fase na fase nog veel verder kunnen gaan tot wij uiteindelijk een soort geestelijke eenheid kunnen bereiken met een zon, misschien zelfs met een melkwegstelsel.

Mogelijk is dit alles mijn droom. Maar voor mij is het, zoals het geloof voor vele mensen, mijn innerlijke zekerheid.

Dat deel van ons dat meer kan en meer leeft, heeft in ieder geval een veel juister begrip van zaken als harmonie en wat je een juist evenwicht tussen alle dingen zoudt kunnen noemen dan een mens in de stof ooit kan hebben.

Het is dwaas, zo dacht ik, om een auto de schuld te geven van de fouten die de chauffeur maakt. Even dwaas lijkt het mij echter om de chauffeur aansprakelijk te stellen voor het feit dat de auto een platte band krijgt of door een andere door hem niet te voorzien fout als het uitvallen van een fuséepin, een botsing maakt.

Je kunt volgens mij beiden niet vergelijken, laat staan zonder meer als een eenheid behandelen. De kracht die in je woont behoort tot een wereld waarin allerhande kosmische evenwichten een grote rol spelen. Al die evenwichten bij elkaar vormen dan mogelijk iets wat wij de werkelijke harmonie kunnen noemen. Of, meer menselijk en plechtstatig, kunnen aanspreken als b.v. de symfonie der sferen. Of nog anders mogelijk omschrijven als Gods Licht en Gods Wil.

Maar het lichaam hoort daar niet geheel bij. Die twee zijn gescheiden. Het lichaam, als stoffelijk voertuig, dient te beantwoorden aan de wetten als die van zelfbehoud, die in het wezen van alle stoffelijke voertuigen nu eenmaal zijn neergelegd.

Het stoffelijk ik wordt voor een zeer groot gedeelte bepaald door de omgeving, zoals nu eenmaal voor alle stoffelijke voertuigen kennelijk het geval is. Het zal in zijn kwaliteiten, fouten en mogelijkheden niet de vrijheid hebben van een zelfbeslissen of het vinden van harmonie zonder meer. Het kan alleen beantwoorden aan hetgeen er is en kan, tendele, zeer tendele, soms worden bijgestuurd door het hogere bewustzijn, dat tijdelijk in dit voertuig leeft.

De mens denkt nu eenmaal lichamenlijk: hij denkt in lijnen en vormen, in relaties zoals hij dezen ziet in zijn wereld. Hij kan zich stoffelijk in feite niet eens goed voorstellen dat er andere evenwichten bestaan. Hij heeft geen visie meer op alle vormen die een ik eens in verschillende sferen beleefd heeft, maar nu reeds lang bedolven zijn onder de signalen die met overweldigende sterkte de waarden van zijn huidige wereld op zijn wezen afdrukken.

Die mens droomt dan in de termen van zijn eigen stoffelijke wereld. Maar hoe dwaas worden die dromen dan niet? Gaat het zelfs maar om een geestelijke persoonlijkheid zoals een mens zich persoonlijkheid voorstelt? Het zou dwaas zijn dit zelfs maar aan te nemen. Zeker bij God?

De persoonlijkheid zoals de mens die beziet bezit immers zoveel beperkingen dat men zich die in een kosmische rol niet eens goed kan indeken? Wij kunnen die beseft verschillen niet toedekken door dan maar te stellen dat God al liefdevol, al rechtvaardig enz. is.

Want dan gebruiken wij begrippen waarvan wij zelf de portée niet eens kunnen beseffen.

En kun je werkelijk oprecht en eerlijk zeggen, dat sferen alleen maar andere werelden zijn, compleet met huisje, boompje, beestje zoals men dit op aarde kent? Zeker, er zijn wel werelden waarin een ik tijdelijk deze dingen zelf voor zich tot stand kan brengen. Maar daarom zijn zij nog niet echt, geen blijvende waarden. Het zijn en blijven alleen maar projecties, stammende uit de kern van je eigen wezen.

Dan is het volgens mij dwaas te denken aan sferen waarin b.v. verkeersregels e.d. bestaan, ook al zijn er wel degelijk te betreden droomwerelden in verschillende sferen waarin je de mooiste architectuur, de fraaiste tuinen e.d. kunt aantreffen.

Maar het zijn en blijven alleen maar tijdelijk kenbaar geworden dromen van mensen die, eindelijk bevrijd van alle voorbehoud en alle zich hen van buitenaf opdringende realiteit voor een ogenblik werkelijkheid worden, tot werelden die voor mensen en zielen die harmonisch zijn met de schepper er van zeker ook beleefbaar zijn. Soms kunnen mensen die tijdelijk uit hun lichaam uittreden zelfs dergelijke werelden wel betreden. Maar dat alles maakt het niet echt.

De mens leeft in zijn dromen ook dan omdat hij de werkelijkheid nog niet kan verdragen, omdat hij de werkelijkheid ook niet kan begrijpen en vooral naar ik meen zijn werkelijke plaats binnen dit grote geheel niet durft of kan beseffen.

Wanneer je reeel bent moet je voltens mij ten minste uitgaan van het feit dat er twee - mogelijk meer - werelden bestaan: stoffelijk de een, geestelijk de ander. Maar een mens kan een geestelijke wereld alleen beseffen in stoffelijke termen dan nog alleen wanneer hij dan ook probeert die wereld in zijn stoffelijk bestaan waar te maken.

Het vreemde daarbij is voor mij, dat de poging tot dit laatste op aarde - die dan niet hoeft te slagen - toch de realiteit gaat betekenen voor het ik in de werelden van de geest en daar dan ondanks alle mislukken op aarde voor het ego toch een slagen zal betekenen.

Zijn deze gedachten dwaas? Ik weet het niet. Maar als je verder wilt gaan met het zoeken naar waarheid zul je moeten beginnen met een onthouden dat alle waarheid die je kunt kennen daardoor alleen reeds beperkt zal moeten zijn. Zoals je als mens zult moeten beseffen dat alle kennis die je kunt bezitten alleen berust op vergelijkbaarheden zoals die in de stoffelijke wereld voor jou of ook voor jou bestaan.

Je zult moeten toegeven dat al je visioenen en drombeelden niet concreet zijn, dat zij alleen en tenhoogste een afleiding vormen van het onbekende in je dat zich aankondigt, soms zelfs in je schijnt te vreten en te knagen, uitgedrukt in de termen van de wereld die je meent te kennen.

Wat zijn wij in de kosmos? Zijn wij werkelijk wel zo belangrijk als wij plegen te denken? Zijn wij werkelijk gods beeld en gelijkennis in de zin dat wij kleine godjes zijn? Er zij zeker mensen op aarde die dit als hoogste wijsheid prediken. Maar ik moet daaraan toevoegen dat ik dan nog nooit zoveel stuntelige kleine mislukkende goden bijeen heb gezien als op deze wereld van u.

Ik meen dat je op grond van de z.g. feiten even goed kunt beweren dat wij alleen maar stofjes zijn die dansen in het licht van een kosmische zon, denkende dat zij een bestemming nastreven maar in feite alleen gedreven en geworpen door de druk van fotonen.

Geen van de twee stellingen kun je bewijzen.

Wanneer je, zoals onvermijdelijk, je soms bezig houdt met je dromen zo is het goed je te realiseren dat het dromen zijn. Ik zal de laatste zijn om tot u te zeggen: droom niet meer, denk niet aan een God, denk niet aan vrede, vrijheid, alomvattende liefde, alomvattend licht: Daarmede zou je afstand doen van een onbeholpen uitbeelding van iets wat toch ergens in je moet leven, in je moet bestaan.

Maar ik zeg wel: wees je bewust van het feit, dat dromen inderdaad dromen zijn. Je kunt wel dromen dat alle mensen eens in vrede met elkander zullen leven, maar de werkelijkheid maakt duidelijk, dat menselijk leven zonder strijd niet denkbaar is. Wie zover komt is geen mens meer.

Droom desnoods in symbolen, maar besef hun werkelijke betekenis. Je kunt b.v. dromen dat de duif het voorbeeld is voor alle vrede. Maar het beeld van de vredesduif hebben wij in feite danken aan het verhaal over Noë, die een duif uitzond die later met een olijftak in de bek terug kwam. Maar wanneer u wel eens duiven onder elkaar bezig hebt gezien lijkt het er eerder op, dat er bijna geen strijd-lustiger en hebzuchtiger volk bestaat dan die duiven. Het zijn soms net mensen.

Realiseer je, dat wij werken met symbolen, die een soort uitwerking vormen van onze verborgen dromen. Zij kunnen staan voor een persoonlijke inhoud, maar kunnen niet aanduidend of vervangend zijn voor een stoffelijke werkelijkheid.

Leer eerst eens in de stof beseffen wie en wat je in de stof bent. Aanvaardt het feit dat je het lot niet geheel kunt beheersen, ook al zou je dit nog zo graag willen. Aanvaardt het feit dat je anderen soms met de beste bedoelingen ten gronde kunt richten en dat je met de kwaadste intenties anderen soms kunt redden en bijstaan, niet alleen in hun stoffelijk leven, maar mogelijk zelfs in hun geestelijke ontwikkeling.

Je bent niet in staat, de waarde na te gaan van al wat je bent en doet. Je leeft met een beeld van je wereld dat niet geheel echt is en om alle hiaten op te vullen in je besef koester je je dromen.

Is er een God? Ik geloof in een God. Maar is hij er daarom ook zeker? Voor mij is hij een begrip dat aanvult, iets wat alles benaderbaar maakt wat anders onbenaderbaar en onbegrijpelijk zou zijn. Maar wat is Hij werkelijk? Ik weet dat toch niet?

Is er een hemel? Zijn werkelijk er zoveel verschillende sferen? O, voor mij zijn er zaken die op een hemel lijken. Voor mij zijn er ontelbare sferen die ik soms kan betreden en waarin ik voor korte ogenblikken deel kan hebben aan de dromen van anderen. Maar ik weet, dat dit alles slechts droombeelden zijn, waarachter een werkelijkheid verscholen blijft.

Zelfs nu voore mij de vormen reeds lang vergaan zijn en klamken verbleekt zijn tot pastelachtige kleuren besef ik nog steeds dat hetgeen ik ben en beleef niet de gehele werkelijkheid is. Het is nog altijd een vertaling, een droom, gebaseerd op iets waarvan ik het wezen niet ken.

Wanneer ik dit zo stel lijkt het mogelijk erg pessimistisch: een mens zoekt nu eenmaal zekerheid, hij heeft een God nodig, een leider, iemand die uiteindelijk de verantwoordelijkheid draagt. Zoals hij een zondebok van node heeft als b.v. een duivel of desnoods de kommunisten of de kapitalisten. Maar een zondebok heb je als mens kennelijk nodig: iemand die je de schuld kunt geven zodat je je eigen falen niet al te zeer behoeft te gevoelen.

Maar dit alles zou je toch moeten begrijpen voor wat het is? Het zijn gebaren die je maakt om jezelf en het beeld dat je hebt van jezelf te handhaven in de onbestendigheid van een werkelijkheid die in feite voor jou nog niet beleefbaar is.

Wanneer je zover bent gekomen wordt het ook gemakkelijker het lot te aanvaarden. Er is geen "straffende hand" die ons alles oplegt. Er is niet iemand die probeert gerechtigheid te verdelen op de wijze waarop wij op aarde recht zien en zelfs geesten in sommige sferen die nog menen te onderkennen.

Er is een kracht, zeker. Maar die kracht kennen wij niet. Laat ons dan leven met hetgeen wij zijn en laat ons proberen dat tenminste te erkennen.

Laat ons beseffen dat er zaken zijn, die onontkoombaar zijn, daar wij dezen zelf veroorzaken. Niet omdat wij dit zo graag willen, maar omdat wij op een gegeven ogenblik niet anders meer kunnen, mee-geleurd als wij worden door iets vreemds in onszelf, waarvan wij het bestaan tot dan - en soms zelfs geheel - niet beseffen.

Laat ons begrijpen dat zeer veel van hetgeen wij doen in feite voortvloeit uit instinkten, dat zeer veel van hetgeen de mens beleeft niet valt onder categorien als "zonde" en weet ik wat nog meer, maar eerder deel uitmaakt van de onbeheersbaarheid, van de instinctieve en lichamelijke mens, die ook voor de eigen geest nooit geheel te beheersen schijnt te zijn.

Wij zijn veel minder schuldig dan wij denken, wij zijn ook veel minder aansprakelijk dan wij menen voor al datgene waarvan wij menen, dat wij dit veroorzaken. Want wij weten het niet.

Laat ons daar dan mee beginnen: Wij weten niet of de werkelijkheid die wij op dit moment de onze noemen reeel is. Een heel groot deel daarvan kan wel illusie zijn, iets wat wij onszelf aan hebben gepraat of aan hebben laten praten.

De gebeurtenissen zoals zij er zijn, moet ervaren worden. Daar binnen zullen wij reageren. En neem mij niet kwalijk, lieve verdraagzamen. Maar wanneer iemand per ongeluk en zeer toevallig u op uw pijnlijkste eksterog trapt zo vrees ik toch werkelijk, dat ook u niet beheerst komt tot een uitspraak als "broeger, u stond ongelijk," maar u in geheel andere termen uitlaat, of u dit nu wilt of niet.

Let wel: u zegt dan dingen niet omdat u dit wilt, omdat u het b.v. juist acht, maar omdat dit uw spontane reactie is: iets wat wel uit uzelf voortkomt, maar door u niet tijdig te erkennen, laat staan te beheersen is.

Heb daar dan maar vrede mee. Er is zoveel in de wereld dat onbeheersbaar schijnt te zijn. Hoe is het immers anders mogelijk dat een gehele wereld vol mensen die beweren te hunkeren naar vrede maar bezig blijft zichzelf te bewapenen tot aan de zelfvernietiging toe?

Hoe is het mogelijk dat mensen die voortdurend bezig zijn te roepen onver recht en rechtvaardigheid voor een ieder gelijktijdig bezig zijn onrecht te doen door b.v. ontwikkelingslanden, die qua arbeid veel goedkoper zijn, zoveel mogelijk te beletten hun producten af te zetten op de markten van een westelijke wereld, waar vraag genoeg is maar waar dan op een zelfde gebied waarschijnlijk vele werkelozen zouden ontstaan omdat de mensen daar niet zo hard willen werken zo een schijntje.

Luister, wij kunnen op aarde en in de geest, nu wel zovele dingen zeggen. Maar wat is daarvan waar? En de waarheid is in dit geval de reeks van feiten waarmede wij te maken hebben.

De werkelijkheid bestaat ook uit de conflicten die ondanks ons werken en streven ontstaan. Het enige wat wij daar nog kunnen doen is een keuze te maken, een keuze die misschien meer rechtstreeks is dan zij leek. Een keuze die anderen mogelijk feller in de oren klinkt dan zij bedoeld was. Een keuze die altans datgene wat wij zijn, dat wat er in ons leeft ook, zelfs onze dromen, enigszins weerspiegelt. Meer kunnen wij niet doen.

Ik probeer u duidelijk te maken, dat uw dromen u te sterk beheersen. Je denkt dat je de meerdere of de mindere bent t.a.v. een ander. Je denkt dat de wereld onrechtvaardig of rechtvaardig is - een oordeel dat vaak in direct verband schijnt te staan met het inkomen dat men geniet.

Je veronderstelt dat er een wrekende God is, omdat Deze dan met je bvijanden kan afrekenen. Want zelf kun je dit niet. Je denkt dat er eens een vredesrijk op aarde zal ontstaan, mogelijk opeens en dan alleen voor uitverkorenen. Vergeet het maar. Het is maar een droom, iets waardoor je jezelf aanvaardbaar wilt maken dat de droom die je droomt omtrent je zelf ondanks alle feiten niet geheel onjuist is.

Laat ons minder dromen. Laat ons de dromen die in ons leven, het geloof, niet langer zien als een onaantastbare zekerheid maar eerder als een verwijzing naar een innerlijk ikje dat werkelijkheid moet proberen te manifesteren voor zichzelf en dit in stoffelijke termen niet voldoende kan.

Misschien kunnen wij dan eindelijk eens gaan praten over de dingen waar wij wel iets vanaf weten. Misschien kunnen wij dan eindelijk eens werkelijk kijken naar ons medemensen en niet meer wegstaren op onbegrensde verten waar goden, wijzen, onaantastbaren de beslissingen moeten nemen voor een ieder en over alles.

Dan kunnen wij misschien ook beter iets gaan begrijpen van onze werkelijke verantwoordelijkheden t.a.v. al wat er rond ons leeft en t.a.v. onszelf. Mogelijk zullen wij dan eindelijk een wat juister begrip verwerven omtrent ons wezen en de feitelijke machteloosheid die in velerlei opzicht ook voor ons blijft bestaan.

Geestelijk naar de waarheid streven betekent : allereerst in jezelf de juiste eenheid vormen, een eenheid waarbinnen werkelijkheid en onvermijdelijke dromen elkander in evenwicht kunnen houden zonder dat het besef van de werkelijkheid verloren gaat en zijn echte betekenis voor ons gaat missen.

Uit die tweeenheid van droom en feit kunnen wij dan mogelijk langzaam groeien naar een mogelijke verenging van ons levensgebied: dat gene waarin wij bestaan en ondanks onszelf steeds weer heen en weer geslingerd worden.

Misschien komen wij zover, dat er een top bereikt wordt waarin wij terecht kunnen zeggen: nu heb ik enig besef van de werkelijkheid. En ook dan meen ik dat wij het doel nog niet bereikt zullen hebben.

Ik vrees dat wanneer droom, werkelijkheid en besef een eenheid zijn gaan vormen er nog steeds een doorbraak noodzakelijk is naar een - zeg maar naar andere dimensies van leven en beseffen.

Ik hoop, dat wij dan de grotere wereld, maar ook de grotere krachten en wetten voor onszelf kunnen gaan begrijpen: de zaken die wij eens door dromen voor onszelf versluierd hebben, die wij eens in de werkelijkheid niet hebben willen erkennen, zodat wij in feite onszelf het beseffen van de feiten en de werkelijkheid steeds weer onmogelijk hebben gemaakt.

De mens heeft recht op zijn dromen. Maar de mens heeft niet het recht zijn dromen te zien als een deel van de werkelijkheid zonder meer. De droom is een deel van hemzelf, de werkelijkheid die hij leeft wordt door andere factoren bepaald.

Deze beiden tot een harmonische eenheid te brengen lijkt mij de enige weg om een groeiend besef op te bouwen van de werkelijkheid. Maar daneen werkelijkheid die heel wat meer omvat dan enige chimaren die nooit tot feiten kunnen worden omgezet en reeksen van feiten die ontkend worden omdat wij vrezen dat ons ik hierdoor anders te zeer zou kunnen worden aangetast.

De mens en zijn droom vormen een eenheid op het ogenblik dat men een scheiding weet temaken tussen de innerlijke wereld met zijn dromen en de uiterlijke wereld met zijn feiten. De kracht en de rijpheid die kosmisch toch deel schijnt te zijn van elk ego zal naar ik meen eerst tot uiting kunnen komen wanneer wij deze balans bereikt hebben en geleerd hebben de beelden in ons te zien als symbolen van een grotere werkelijkheid en de beelden buiten ons gaan hanteren als feiten waar wij met onze middelen en op dit ogenblik moeten afrekenen.

Ik weet niet of iemand kommentaar of vragen heeft?

x Hoe komen tot meer besef van de werkelijkheid: is het een openbaring of gaat het stapje voor stapje?

- Wanneer je de mens een openbaring geeft zal hij deze gaan uitleggen. Door haar uit te gaan leggen schuiven zij haar echter weer in de droomsfeer waarin zij haar werkelijke betekenis verliest.

Waar het besef niet is kan ook openbaring, kan visioen ook niets veranderen. Indien ik u niet verveel mag ik hier een illustratief beeld opwerpen:

Jezus. Een openbaring van kosmische eenheid en kosmische liefde als er ooit een geweest is. Dat zult u mij toegeven- Of Hij nu volgens u werkelijk geleefd heeft of niet, daarvoor staat die figuur Jezus.

Kijk naar de openbaring en ga dan na, wat door mensen in de naam van die Jezus is voortgebracht: politieke macht. Aanklagen en verwerpen van anderen. Minachten van medemensen die je lief zoudt moeten hebben. Het martelen van degenen die het wagen anders te denken " om hun ziel te redden". Bovendien een steeds toenemende zelfverheffing waardoor de " ware christen" zich tot arbiter voor alle goede zeden over de gehele aarde probeert op te werpen, zelfs wanneer hij de levens van anderen daardoor blijvend zou ontwrichten.

Jezus en diens openbaring, die direct of indirect de aanleiding worden tot de onfeilbaarheid van de paus, maar ook voor de vreemde manipulaties van de vaticaanse bankwereld. Jezus, die de eenheid onder de mensen wilde bevorderen en gelijktijdig, onder het mom van naastenliefde, de rechtvaardiger schijnt te worden van paternalisme, kolonialisme en zelfs racisme.

Jezus, die de vrijheid van alle dingen predikte, staat afgebeeld in de banieren van degenen die de vrijheid van hun medemensen met alle middelen onderdrukken om hun bezit te kunnen handhaven of vergroten.

De openbaring die Jezus heeft gebracht is het doekje, dat men gebruikt om het bloeden van de waarheid voortdurend weer onder gods wil te verbergen.

Wanneer u dit alles bedenkt, meent u dan nog dat een openbaring zin heeft voor mensen en hen de werkelijkheid doet beseffen? O, zij kan zin hebben voor een enkeling, die in staat is te begrijpen, de zin er van te beseffen.

Voor de mensheid als geheel meen ik te moeten zeggen, dat openbaringen op zich nooit voldoende kunnen zijn. Je moet zelf, langzaam, groeien om een steeds dieper besef van zowel je dromen als werkelijkheid te verkrijgen opdat je uiteindelijk werkelijk kunt beseffen dat deze beiden alleen maar een zeer beperkte weergave vormen van een groter en meeromvattend bestaan, waarin je wezenlijk altijd reeds bent geweest.

Ik hoop dat dit voldoende is.

Of meditatie dan een weg zou kunnen zijn?

x
-
Men zegt wel, dat er vele wegen zijn die naar Rome voeren. Maar meditatie alleen? Ik betwijfel het. Is meditatie niet aan de ene kant het oproepen van je innerlijke wereld, maar aan de andere kant ook weer het vertalen van die innerlijkheid in de termen van je droombeelden?

Is meditatie niet al te vaak een excuus dat je gebruikt om de werkelijkheid van je eigen leven en dat van anderen feitelijk te ontwijken?

Zeker, meditatie kan een weg zijn, wanneer zij in het ik dromen langzaam maar zeker weet te veranderen in een harmonie met steeds meer delen van de mensheid, wanneer zij in het ik de feiten niet doet ontkennen, maar voert tot pogingen de werkelijke betekenis daarvan steeds meer aan te voelen - zonder ze ook meteen te willen omschrijven.

In dat geval meen ik, dat meditatie inderdaad een weg kan zijn. Maar dus niet elke meditatievorm en elke meditatieschool kan je tot de werkelijkheid voeren. En ook dit punt moet genoemd worden.

Voldoende? Kennelijk wel. Dan vrienden, gaan wij nu dit eerste deel van de bijeenkomst afsluiten.

U zul begrijpen dat wij nu minder spreektijd hebben - altans op vrijdagavonden en daarnaast nog rekening zullen moeten houden met allerhande omstandigheden en ontwikkelingen.

Wij menen echter dat geestelijke onderwerpen soms van belang kunnen zijn, al is het maar omdat zij u vragen kunnen voorleggen die u voor uzelf kunt proberen te beantwoorden.

Geestelijke onderwerpen zijn echter nooit een opebaring, nooit een diktaat vanuit een hogere geestelijke werkelijkheid. Geestelijke onderwerpen zijn eenvoudig een aantal gezichtspunten, van waaruit u voor uzelf kunt proberen een antwoord te vinden op vragen die voor u belangrijk zijn, belangrijk ook voor de waarheid die u zelf kunt verwerklijken.

Een richtlijn dus naar datgene wat u ook innerlijk als juist kunt gaan ervaren zonder daarom de feiten voorbij te gaan. Daarnaast zal ook actualiteit op aarde niet geheel geschuwd kunnen worden. Eens hebben wij daaraan gehele avonden gewijd, nu moeten wij het korter doen.

Daarom zult u vanavond na de pauze gekonfronteerd worden met onze visie op enkele meer actuele zaken en begrippen, met dingen die de gang van zaken in uw eigen menselijke wereld betreffen.

Maar de geestelijke waarheid is vaak toch belangrijker dan alle actualiteit, tenzij je in die actualiteit een begrip begint te verwerven voor hetgeen de werkelijkheid is achter de vele uiterlijkheden, wat de feiten zijn achter de zorgvuldig in standgehouden schijn.

Ik hoop dat een avond als deze hieraan in vele opzichten zal kunnen bijdragen en dank u voor uw aandacht.

Goeden avond.

-o-o-o-o-

Goeden avond, vrienden.

In dit tweede gedeelte van de avond mag ik actueel zijn. Maar wat er boven te zetten?

n a j a a r s s t o r m e n

Om te beginnen wil ik u een klein verhaal vertellen: Er was eens een man die een oude auto had- bouwjaar 1976 - die doorgeroest was en ook motorisch niet meer in orde.

" Er is verandering nodig", zo riep hij. " Er moet iets nieuws komen." En hij kocht een tweede handswagen uit 1977 die nog aardig liep. Deels ook bijna doorgeroest was en motorisch niet bepaald gezond bleek.

Maar hij riep alle mensen toe " Zo, nu kunnen wij eindelijk weer een tijdje vooruit gaan." Wat nu? U grinnikt? U vindt het belachelijk? Maar doen dan de mensen op het ogenblik niet meestal iets dergelijks op elk gebied?

Hebt u de politieke crisis in Duitsland b.v. gevolgd? Dat wordt von Schmidt zum Kohldampf. Typisch een dergelijke situatie: men kan kennelijk volgens het oude systeem niet meer vooruit. Dat is een ieder duidelijk. Zelfs in Nederland beseft men dat het oude systeem niet meer te handhaven is. Maar het nieuwe systeem is in feite niets anders dan een iets vernieuwde versie van het oude systeem, waar al die ellende door ontstond.

Zoiets kan nooit goed zijn, want wij bevinden ons in een tijd waarin werkelijk alles snel dient te kunnen veranderen. Maar helaas, niemand is bereid om werkelijk en snel iets te veranderen: degenen die nu zitten zitten net zo lekker en degenen die pas een zetel hebben gewonnen willen ook graag een tijdlang zitten voor zij weer in de hoek worden geveegd.

Kortom, men wil eenvoudig niet, omdat dit persoonlijke risico's en onaangenaamheden zou kunnen brengen. Men weet heus wel, wat er in feite in deze tijd en bij deze omstandigheden noodzakelijk zou zijn, maar men wil er eenvoudig niet aan beginnen.

Om maar een van de vele voorbeelden te geven: de economie in Europa zou meteen al veel gezonder worden wanneer men alle nationale grenzen zou afschaffen. De landen mogen heus hun nationale hoogheid behouden, maar dan geen grenzen meer, vrijheid van reizen en in en uitvoer in alle aangesloten landen van b.v. de eeg.

De heren die moeten beslissen voelen er echter niets voor, een zo ingrijpende maatregel ook maar voor te stellen. Want, zo redeneren zij, op die manier verliezen wij onze zeggingschap over heel wat zaken en bovendien kunnen wij dan niet meer middels heffingen bepaalde zaken regelen, onze industrie beschermen enz. Dus: zij weten het heel goed, maar zij willen eenvoudig niet.

Ik koos najaarsstormen als titel, omdat dit begrip perfect past bij het onderwerp. Want wat zien wij in een herfstbos? Fantastisch mooie kleuren.

Kijk naar de maatschappij: alles wordt sociaal heel mooi en veelkleurig geregeld. Het is wel niet alles goud wat er glimt en er zitten nogal wat glimpjes bruin tussen, maar toch, mooi.

De economische winden blazen steeds harder. Een deel van het sociale goud ligt al op de grond. Dan, op een gegeven ogenblik, breekt er een herfststorm los. Mogelijk veroorzaakt door mensen

die denken dat je, wanneer je maar hardgenoeg blaaskaakt het goud weer op zijn plaats in de bomen kunt krijgen.

Tja, dan blijft er geen blad meer aan de bomen. En komt er dan weer een nieuwe herfststorm, dan breken alle dode takken af. Kijk je dan in de winter nog eens goed, dan lijkt het haast of de natuur zelfs alle bomen, maar vooral de hoge bomen, heeft gesnoeid. En daar er heel wat hoge bomen in europa zijn die heel wat wind vangen is het aannemelijk dat ook hun hoge kaste voor snoeien door natuurlijke oorzaken in aanmerking gaat komen.

Trouwens, je hebt meer van die verschijnselen. Zo komen er steeds meer mensen die schijnen te denken, dat zij alle zaken wel even kunnen regelen. Ik wil niet beweren dat amerika binnenkort van reagan in de drup gaat komen, maar per slot van rekening zal men zelfs in dit land gaan beseffen dat je in de internationale politiek niet kunt volstaan met de kreten, gebaren en dreigementen die de stock zijn van elke geroutineerde western acteur.

Zoals men ook zal moeten inzien, dat je niet steeds maar andere werelddelen en landen op een heerszuchtige manier het hof kunt blijven maken terwijl je je gedraagt als een jeunepremier in een derde klasse liefdesfilm met een scenario dat al meer dan een halve eeuw verouderd is.

Zoals anderen zullen gaan beseffen dat je geen internationale politiek kunt bedrijven door alleen maar te praten en te vermanen en verder vooral zelf niets te doen. Dus is het niet te verwonderen dat binnenkort nog grotere spanningen zullen ontstaan tussen europa en de usa, de ussr en de china en de rest van azie. Israel noem ik maar niet in dat rijtje, want dat is op het ogenblik in ieder geval al de gebeten hond. O, de israeli zouden graag kwispelen naar de amerikanen, maar niemand gelooft hen wanneer zij aan de ene kant staan te kwispelen en aan de andere kant steeds weer bijten. En dit landje heeft kennelijk gekozen voor een goed en daadkrachtig politiek ontbijt. Zij staan er dus niet zo goed voor.

Maar ook andere belangen krijgen het moeilijk. Denk eens aan de oliesheiks. Die merken ook langzaam aan dat zij steeds weer wat krapper in de slappe was komen te zitten. Want energie wordt niet alleen duurder, er zijn ook steeds meer energiebesparingen die nog iets uithalen ook. Niet zozeer bij de overheden, maar die leggen hun burgers steeds meer doelmatige besparingen op.

Dientengevolge ontstaan er ook weer spanningen bij de olieproducerende landen die hun weerslag hebben op de ontwikkelingen in olieproducerende landen als b.v. ook - in beperkte mate - uw eigen land. En u weet wat men zei vroeger: wanneer nederland een wind laat ruik je dat in Pernis.

Deze en dergelijke ontwikkelingen wijze er op, dat in de nabije toekomst spanning na spanning uit zal breken. Iets wat voor de vrede en zelfs voor de wereld fataal zou kunnen zijn wanneer de regeerders er zeker van waren dat zij hun volk in de hand hebben.

Maar die regeerders hebben zolang de hand gelicht met het handhaven van hun gezag, dat zij in feite weinig gezag meer hebben en zo de eigen opinie van de mensen niet meer geheel onder controle kunnen houden.

Dit betekent dat het gevaar van een werkelijke grote oorlog die ook binnenslands grote beperkingen en offers zou gaan vergen, veel kleiner is dan men oppervlakkig zou denken. Dus geen wereldoorlog. Kleine oorlogjes zijn er altijd wel en dat blijft nog wel een eeuw of wat zo.

Kleine oorlogen blijven er nog wel zolang men altijd nog ergens voldoende idioten vindt die het een genoeg vinden wanneer zij machinepistolen op andere mensen leeg kunnen knetteren. Trouwens, het is maar goed dat er legers zijn. Anders zouden veel meer mensen het in hun hoofd krijgen om gewapenderhand banken te gaan beroven. En dat zou het de banken dan weer onmogelijk maken nog rendabel op een wettelijk verantwoorde wijze de burgers te beroven, dus

U kunt dus in ieder geval rekeningen op een oplopen van politieke spanningen alom. Men spreekt nu ook over de economie, die al weer wat gezonder wordt. Ik wist trouwens tot voor kort niet eens dat zij ooit ziek was geweest.

Wel weet ik dat de benadering van de economie lange tijd op zijn minst ziekelijk is geweest: men meende verkeerdelijk, dat een nationale economie een melkkoe is, die je steeds verder leeg kunt blijven melken zonder haar te voeren. In ieder geval lijkt het mij toe dat de situatie in vele opzichten zo verziekt is dat je die economie ondanks alle mooie verwachtingen zo snel niet weer op de poten krijgt.

Bovendien, je hebt politiek geen poot om op te staan wanneer je tegen de huidige kwalen van de economie werkelijk iets zoudt willen doen. Het lijkt mij dan ook de hoogste tijd dat de leiders van regeringen eindelijk eens de hand in eigen boezem steken. Nu zal dit in engeland iets gemakkelijker gaan dan b.v. in nederland. Maar zelfs wanneer men daartoe eindelijk zou komen blijft nog steeds de politieke vraag "maggie wel, maggie niet?"

Over de ontwikkelingen van het geheel kun je echter wel het volgende zeggen: Steeds duidelijker wordt het, dat de huidige gouvernementen niet in staat zijn de structuren die zij hebben opgebouwd om zo de invloed op het gehele volk te vergrootten te handhaven. Zij durven dezen ook niet aan te pakken, durven er niet al te veel vanaf te halen. Dientengevolge zouden zij zelf met minder mensen oor minder loonkosten meer moeten doen.

Maar hoe gaat het in die kringen? Wanneer minder mensen meer moeten doen, doen zij in wezen minder. Zij zijn dan zo druk bezig om te doen alsof zij meer doen, dat er nog meer overuren moeten worden gemaakt dan voorheen om tenminste iets gedaan te krijgen.

Het gevolg is meer papieren en in feite steeds minder werkelijk en tijdig tot standbrengen. Waardoor dan de overuren nog meer gaan toenemen, zodat je met minder mensen voor minder resultaat uiteindelijk toch meer kosten krijgt.

Dit houdt verder in dat de man op de straat, die op moet draaien voor alle luxe die de staat zich veroorlooft, steeds nijziger worden. Die gaan redeneren: ik ben een mens, dus laat ik ook wel iets vallen. Wanneer ik een vogel zou zijn was dat gratis, maar nu moet ik daarvoor steeds meer en steeds hogere heffingen betalen. En men vindt, dat het zo langzaam toch wel wat overdreven wordt met dat verhalen van alle perfectionistische plannen op de onschuldige gebruiker, die nergens de kans heeft zijn stem in het geding te brengen behalve bij verkiezingen en daar haalt die toch niets uit.

Men zal de overheid toerepen: jullie beweren steeds meer geld nodig te hebben om te orde te kunnen handhaven. Maar dat houdt volgens mij dan toch ook in, dat u er voor zorgt dat mij niets overkomt en niet alleen, dat bij elke ambassade e.d. vele agenten wacht moeten kloppen.

Die mensen zullen zeggen: wij hebben er natuurlijk niets op tegen dat u goed bent voor derde landen en voor vreemdelingen. Maar moeten die dan van mijn oenten onderhouden worden of, erger nog, moeten die "minderheden" mij de goede baantjes voor de neus wegpikken?

Dat vindt ik toch wel wat overdreven.

Zeker, de meeste mensen zullen onmiddellijk daarna uitroepen dat zij dit niet zo menen of dat je zo toch werkelijk niet moogt denken. Maar ondanks die leuzen denken steeds meer mensen innerlijk al zo en naarmate men minder inkomen zonder werken kan krijgen zullen die aantallen ook toenemen. Maar ook andere moeilijke situaties zijn in de maak. Zo is het wel zeker dat in zeer vele, zo niet de meeste z.g. democratische landen steeds grotere controversen gaan ontstaan tussen regering en vakbonden.

In Engeland is dit al enige tijd aan de gang en zie je konfrontatie na konfrontatie. Hoe het in Nederland zal gaan kun je natuurlijk nooit weten, want in uw land heeft men de neiging zolang te praten over de dingen tot de tijd voor handelen voorbij is. Ik vraag mij alleen wel af of bij u de gewone mensen dan wel begrip zullen hebben voor en een zinrijkheid zullen zien in al dat gepraat.

Zoals het gewone volk niets begrijpt van alle heen en weer keren bij een kabinetsformatie. Men meent: eenvoudig kijken wie wel en wie niet samen wil doen en klaar is kees. Men begrijpt niet veel van al die zeer slimme pogingen om een bepaalde partij zover te krijgen dat zij toch nog met anderen samen wil doen.

Bij dergelijke zaken loopt elke poging tot begrip bij de massa meer en meer vast. Nuja, in uw land is dat niet zo erg, uw land is in de wereld nogal onbelangrijk. Vanuit het standpunt van de werkelijk grote staten is het niet veel meer dan een idealistisch riekend vissepoepje aan de rand van de noordzee en meer niet.

Maar de hele wereld zit vol met landen die allen last hebben van deze zelfde begripsverwijdering tussen regering en volk. Zeker, hoe jonger een land is, hoe meer het werkt met nationale gevoelens. Maar die gevoelens plegen nogal snel over te gaan in gevoelens omtrent de nationale gemeenschap.

Wanneer de leiders dan het belang van die nationale gemeenschap op hun wijze en met alle middelen bevorderen wordt het al snel een soort van nationaal socialisme.

Maar wanneer het zover komt kun je alle werkelijke sociale denkbeelden wel aan je laars lappen, omdat er dan op de duur nog maar één man is - of enkelen - die dan het lichtende voorbeeld voor allen plegen te heten en met min-achting voor de wensen en denkbeelden van hun volk hun eigen inzichten tegen elke prijs willen doorzetten.

Een diktator is in eigen ogen niets meer of minder dan een door zichzelf hiertoe benoemde heilige die zich boven alle wet gesteld heeft en daarom anderen de wet stelt.

Van die soort komen er steeds maar meer. U meent mogelijk dat dit niet zo heel erg is. Op zich heb ik niets tegen een z.g. sterke man op zijn tijd. Maar de ellende is dat dergelijke typen niet in staat zijn te begrijpen dat de massa meer en meer mondig is geworden en niet meer bereid is alle diktaten als hoogste wijsheid of onvermijdelijke noodzaak te aanvaarden.

Dit mondig worden betekent voor de gewone burger in feite voornamelijk, dat hij zijn bek nietmeer houdt wanneer het gezag iets zegt of beweert. Al snel lijkt het er op of de overheid wel kan zeggen wat zij wil, maar dat de burger vastbesloten is om alleen te doen wat hij wil.

In de meeste gevallen wil men dan heel iets anders dan de overheid wil of goed acht. Polen is een voorbeeld van de gevolgen, maar een ander even goed voorbeeld gaf voor kort een haagse voetbal club middels haar supporters, die in het noorden duidelijk maakten dat een massa, zelfs een kleine, van 'n geordend geheel in zeer korte

tijd een onoverzichtelijke 'ruine kan maken.

Dergelijke opstandigheid zonder kenbare redenen en de gevolgen daarvan kunnen wij echter binnen korte tijd verwachten t.a.v. het sociale bestel in zeer vele landen. Engeland, Nederland, Duitsland staan op de nominatie. In België is het al zover, alleen weten zij het daar niet niet allen - mogelijk omdat hun begrip in dit opzicht wat trager werkt.

In Frankrijk en Spanje lopen de zaken sterk doorelkaar en zijn grotere opstandigheden bijna niet te vermijden. In een land als Spanje komen twee partijen steeds meer tegenover elkaar te staan en zullen steeds meer naar geweld gaan grijpen - noem ze de francofielten en de kommunalisten. Dan zijn er nog andere fielten die proberen met die strijd zoveel mogelijk hun voordeel te doen en carrière te maken.

In Italië ontwikkelt zich eens steeds felle strijd tussen de maffia en degenen die menen dat zij zelf dienen te en ook kunnen regeren. De opstandigheid van het volk wordt steeds groter en ook het geloof kan niet zo veel invloed meer uitoefenen als eens, mogelijk dank zij het feit dat men nu een paus heeft die geen pauzeteken kent.

Ik zou door kunnen gaan met het opnoemen van landen en de daar heersende geschillen met hun mogelijke gevolgen. Ik wil volstaan met de konstatering dat het een rommeltje van jewelste is overal, vrienden.

Na dit alles zullen de meesten onder jullie waarschijnlijk opeens erg pessimistisch worden. Voor u zich daaraan overgeeft moet u toch nog even heel goed luisteren:

Wanneer je met die oude wagen uit mijn verhaal door wilt blijven rijden kom je zeker in de sloot terecht. Neemt je enige vernieuwing voor lief en koop je een model dat een jaartje jonger is, dan kun je nog enkele maanden vooruit voor de zaken werkelijk gevaarlijk worden.

Maar wanneer een ieder eindelijk wakker is geworden en de gevaren en nadelen voldoende gaat beseffen zullen er heel at mensen zijn die zeggen: de luxe van een dergelijke wagen lijkt mij maar niets. Laat ons maar weer gaan lopen en dan doen of het een vier - daagse is.

Pas wanneer een ieder begint te begrijpen dat hij zich toch nog het veiligste en het best op eigen krachten kan voortbewegen is er een mogelijkheid voor werkelijke vernieuwingen, ook in maatschappelijk opzicht.

Maar dat gaat dan wel betekenen dat steeds minder mensen in en steeds mindere mate het recht nog wordt toegekend een beroep te doen op de overheid als verschafter van gelden voor in feite overbodige uitgaven.

Uiteindelijk zal een ieder het weer geheel voor zichzelf moeten gaan doen, ook al is men zover nog niet en komt men voorlopig ook niet zover. Toch gaat het in meer en meer landen die kant meer en meer uit, of men dit nu wil toegeven of niet.

U denkt mogelijk: al die rommel. Wat interesseert het mij? Nu kan ik het wel begrijpen. Wanneer het over politiek gaat heb je steeds weer het gevoel dat enkele voornamen heren elkander sprookjes zitten te vertellen in een taal die niemand geheel verstaat - inclusief de sprekers zelf mogelijkterwijs.

Er zit meer in dit alles dan politiek. Er is sprake van een voortdurend grotere botsing - niet alleen bij u maar in de meeste landen, de z.g. derde wereldlanden niet uitgezonderd - tussen overheid en volk.

De overheid moet weer gaan begrijpen dat zij eerst werkelijk en goed kan functioneren wanneer zij het volk werkelijk dient,

maar dat zij dit volk nooit werkelijk kan behouden of dienen door alle verdiensten van dit volk voor zich op te eisen.

Heeft zij dit eenmaal geleerd, dat gaat veel reeds beter. De rommel blijft' natuurlijk nog enige tijd, want de houding van een regering is vaak bepalend voor de reactie van een volk - en die duurt altijd langer.

Er wordt nog heel wat gerommeld in vele landen. In uw eigen land krijgt u nog te maken met enkele vreemde wilde stakingen. De resultaten doen denken aan het hotelbedrijf: de kok staat waanzinnig te doen, de ober komt niet en de klanten staan op het punt weg te lopen. Hier en daar mimespeelt iemand voor bottelier en doet of hij uit een lege kan een ieder een rondje wil schenken.

U zult wel mopperen" mijn god, wat een rommel." Ik zeg u: wees blij. Wees blij ook met die rommel. Verandering kan nu eenmaal niet plaats vinden wanneer je steeds weer probeert het oude in stand te houden zonder de rotte plekken op te ruimen.

De basis van een sociale gemeenschap moet gezond zijn. Wanneer zij dit niet is, hier en daar verrot is, kun je door meer te vegen dan je in feite op kunt brengen nog enige tijd doen of alles in orde is, maar voor je het weet zakt de een of ander er met zijn stelthakken helemaal doorheen en dan is leiden in last.

Laat ons dan maar liever het feit aanvaarden dat het minder gaat, dat er minder mogelijk is, dat er meer geknokt moet worden voor zaken die eens werden beschouwd als een reeds lang geleden verworven recht.

Want wij mogen rustig aannemen dat de mensen die door dit alles niet alleen genoopt worden voor zichzelf te denken, maar nu ook zelf en voor zich moeten gaan handelen, zo voorbereid worden op een nieuwe periode, waarin zij beter, harmonischer en zelfstandiger verder zullen gaan.

Ook al zullen de gevolgen daarvan voor ons lang niet altijd even aangenaam zijn, toch moeten wij blij zijn dat de gewone mensen eindelijk meer opstandig worden. Want wanneer de gewone mensen opstandig zijn zal een generaal b.v. niet meer zo gemakkelijk een voor hem betrouwbaar leger bij elkaar kunnen krijgen.

Wanneer de mensen opstandig worden kun je mogelijk nog je raketten opgesteld krijgen, maar je zult niemand meer kunnen vinden om ze af te vuren. In tegendeel: wanneer zij toch afgevuurd dreigen te worden nemen de gewone mensen jou en vuren jou eerst af - en voorgoed.

Het zou trouwens geen gek denkbeeld zijn: wanneer er een atoombom afgevuurd moet worden kan dit alleen door degene die daarvoor de sleutel heeft. En die kan hij alleen gebruiken nadat hij hoogst persoonlijk aan of in de bom bevestigd is. Men zou de agressieve en machtshongerige leiders voor moeten houden, dat alleen in dat geval kan worden aangenomen, dat het offer dat van de wereld wordt gevraagd werkelijk de moeite waard is.

Maar denk niet, dat dit alle gevaar zal bannen zonder meer. Want er zijn altijd nog wel idioten die ook op een dergelijke eis zonder meer ja zullen zeggen.

Ik wil er maar op wijzen dat, juist wanneer de gewone mensen zich meer en meer gaan concentreren op hetgeen voor hen belangrijk is en zich niet meer mee laten voeren door de trommel en devlag, zich niet meer bedronken laten maken door leuzen die in feite niets betekenen tot zij uiteindelijk met de oorlog en de kater blijven zitten, er al veel ten goede verandert.

Wanneer de gewone monsoon eindelijk eens zo verstandig worden begint er iets op aarde te werken wat de moeite eindelijk weer eens waard is.

Zeker, die gewone mensen gaan dan ook weer tegen elkaar te keer. Dat is nu eenmaal onvermijdelijk. In feite zijn zij dan echter bezig nieuwe vormen van harmonie tot stand te brengen, nieuwe vormen van samenwerken te vinden, waarbij het niet meer gaat om geld of om de een of andere instantie die als een kleine godheid boven de mensen zetelt en zo nu en dan vanuit de hemelse regioen enig overschot van gefinde belastingen en aangegane leningen laat neerwarrelen als bijdrage voor de groepen die daarom het luidruchtigste vragen.

Dan komen wij in een wereld terecht waarin de mens eindelijk gekonfronteerd wordt met de noodzaak voor zichzelf te zorgen.

Een wereld waarin niet meer het feit dat men zich kunstenaar noemt, industrieel is of dat anders de werkgelegenheid in het gedrang komt een reden wordt om eisen te stellen.

De mens moet leren dat hij eisen allereerst aan zichzelf moet stellen en die vervullen. Dan komt de rest wel vanzelf.

Een dergelijke verandering is er geen die zich af kan spelen in een of enkele jaren. Er zullen heus nog voldoende dreigingen in de wereld bestaan en ontstaan. maak u geen zorg.

Er zal heus nog wel een krant zijn die u vertelt, dat een staatsman gek is geworden, dat de andere staatsman is vermoord en dat er toch een geschil is waarbij men de rode telefoonlijn hard nodig had om op het allerlaatste ogenblik toch nog het afvuren van raketten te voorkomen.

U krijgt de komende jaren op dit gebied heus meer dan voldoende te horen. Maar die dingen zijn bijkomstig. Daar gaat het helemaal niet meer om.

Het gaat er om dat eindelijk de "gewone" mensen mondig worden, leren zelf te denken - ook al denken zij dan politiek, technisch of economisch niet zo "juist" als alle hooggeleerde heren - die er kennelijk ook niet al te veel van weten wanneer je tenminste naar hun resultaten kijkt.

Dan zul je ook niet meer te maken hebben met allerhande overdreven milieueisen, gesteld door allerhande deskundigen die de juiste gevolgen van hun houding uiteindelijk ook niet kennen.

Wel krijgen wij te maken met steeds meer mensen die zeggen: Ik ben bang voor die rotzooi en daarom doe ik niet meer mee.

Eerst wanneer de gewone mensen zo verstandig zijn geworden als zij durven zeggen: ik ben niet meer te koop, wanneer iets gevaarlijk of onaanvaardbaar is doe ik er niet meer aan mee, wat men mij ook bieden wil, ontstaat er een nieuwe economie, een nieuw evenwicht.

Zeker, er zal ook dan nog wel iets bestaan wat men politiek noemt. Maar dat zal dan veel minder een kwestie van kletsen, dreigen en klikjesvormen zijn en veel meer een reeel begrip vinden voor alles wat men gezamenlijk kan en wil ten uitvoer leggen.

Dus wees er nu maar blij mee. Zeg niet: al die rommel en al die ellende, het is toch maar verschrikkelijk in deze dagen. Ook al is het wel eens tenauwend de wereld om je heen en de ontwikkelingen daarin te moeten volgen en ondergaan.

Trouwens: hoe denkt u dat een kuiken zich gevoelt. Hebt u er wel eens over nagedacht hoe dit diertje zich voelt wanneer het rijp genoeg is en zich nog opgesloten gevoelt in het ei?

De buitenwereld lokt. Maar om je heen is die vervelende schil, waar je met je eiland maar tegenaan zit te schrapen tot je uitgeput bent om, na enige rust, opnieuw te beginnen?

Heus, de vrek van Molière is er niets bij, zo schraap je. Dan barst de schaal wel een beetje en er komt iets meer licht binnen, maar je kunt haast niet meer.

Maar als kuiken moet je om werkelijk geboren te worden door die schil heen, om als mensheid herboren te worden moet je door evenveel schijnbaar niet te penetreren rommel heen.

Dan moet je een doorbraak tot stand brengen in die schil van onverschilligheid, die schil van "laat een ander het maar opknappen", die schil van "maar ik heb toch mijn rechten", de schil van "daar hebben wij toch deskundigen voor".

Je moet zelf doen, zelf beslissen. En wanneer je al besluit om een deskundige enig gezag te geven is dat best, zolang je dit gezag dan alleen voor jezelf erkent en niet wilt opleggen aan anderen.

Wanneer je zo verder gaat zul je zien dat de mensheid voor het jaar 2000 werkelijk een soort wedergeboorte gaat doormaken. Dan zul je zien dat de mensheid - zelfs in de negentiger jaren - tot vormen van samenwerken gaat komen die geheel anders liggen dan alles wat men zich op dit gebied nu voor pleegt te stellen.

Een samenwerking die misschien bitter is voor bepaalde bedrijfstakken en mogelijk niet zo leuk is voor de verbruiker wanneer je beziet hoe de kosten van sommige dingen gaan oplopen. Zoals het voor velen een strop zal zijn dat sommige andere zaken zo goedkoop gaan worden dat zij niet meer exclusief mogen heten en je er dus niet meer mee op kunt scheppen.

Maar reeds in die negentiger jaren zult u zien dat de samenwerking onder de gewone mensen - die zich voor geen fooi en geen kapitaal meer overleveren aan de willekeur van anderen - zoeren zal tot veranderingen in de samenleving die nodig zijn voor de nieuwe tijd:

Een wereld waarin broederschap zeker geen eeuwige vrede betekent, maar wel inhoud dat je ondanks alle ruzie en geschillen blijft beseffen, dat je van elkaar afhankelijk bent, dat je wanneer het er werkelijk opan komt, bij elkaar behoort.

In deze dagen zult u heel wat dingen te horen en te zien krijgen die minder leuk zijn, soms zelfs onvoorstelbaar. En er zullen op kortere termijn ook nog heel wat grote en kleine rampen geschieden, want de invloeden van het ogenblik zijn bepaald niet zo leuk. De werking van de rode invloeden van de laatste tijd is zeker nog niet weg. Maar daarover hebben wij eerder reeds met u gesproken.

Maar deze dingen gaan voorbij. Het proces dat zich afspeelt ook op dit ogenblik wordt echter steeds meer - hoe heet het - onomkeerbaar.

Er is geen weg terug meer. Er is alleen nog maar een weg vooruit. Het lijkt soms wel of het een oude inwijdingsgang is: je kunt niet meer terug, zelfs al zou je dit nog zo graag willen.

Dan geldt: wie terug wil gaan vernietigt zichzelf. Dus moet je wel vooruitgaan.

De mensen zullen dan ook steeds verder vooruitgaan, al is het maar omdat zij gedreven worden door die bittere noodzaak, door de erkenningen ook die zich zelfs in de meer eenvoudige zielen reeds meer en meer manifesteren.

De wereld is de mensheid aan het opbouwen tot zij rijp is voor een nieuwe era die dan in het menszijn waarlijk een gouden periode genoemd zal kunnen worden:

Een periode groter in invloed, maar ook in denken, uitvoering en kunst dan de gouden eeuw van Pericles eens.

Dus maak u niet al te druk. Bovendien, waarom zoudt u zich zo druk maken? Uw tijd duurt het toch nog wel? En als het uw tijd niet meer duurt hebt u maar één ding te doen:

Vanuit en door uzelf te zorgen voor een weg naar een betere, juistere, wijzere wereld. En dat kunt u heus wel.

En wanneer nu iemand uitroept dat van dit alles geen p... deugt zo kan ik het mij wel indenken, maar ben het daar ook niet mee eens. Verdere opmerkingen zijn op dit ogenblik welkom.

x Ik heb dit vertrouwen niet. Wanneer ik naar de sergeanten kijk in Suriname. Daar kwamen eenvoudige mensen tot beheer en zijn geen haar beter dan hetgeen zij omver geworpen hebben?

- Maar onder dergelijke kondities is dat toch altijd zo? Luis-ter, wanneer wij het moeten hebben van degenen die "boven ons staan" gaan wij er onder door.

Maar wanneer wij er voor gaan zorgen dat degenen die boven ons denken te staan beseffen, dat zij daar alleen maar kunnen blijven staan omdat wij er ook zijn en hen die mogelijkheid onder voorbehoud geven, zo zullen zij proberen goed voor ons te zorgen. En wij zullen dan verstandig genoeg zijn om hen op de proef te stellen en daarna eventueel te zeggen: het is genoeg. Wat je ook voor machtsmiddelen wilt gebruiken, wij moeten je niet meer, wij laten je vallen.

Nogmaals: het is niet het bestuur, het is de massa die het moet doen. Niet omdat die massa als geheel een hogere betekenis heeft, maar omdat zij is samengesteld uit eenlingen die, wanneer zij elkaar maar weten te vinden sterker blijken dan alle regeringen en zelfs alle legers bij elkaar.

Wanneer de mensen die feiten eenmaal gaan beseffen kan er pas werkelijk iets veranderen, iets gebeuren. Wees dus maar niet al te vang voor dergelijke sergeantjes. Ik kan u ook nog heus wel enkele kolonels noemen. En mensen die eens soldaat waren en zichzelf nu tot generaal en staatshoofd hebben benoemd.

Er is zelfs een legerkok geweest die zichzelf uitriep tot het a-plus staatshoofd van de wereld. Maar dat klopte ook al niet, want hij was Amin.

Deze volgens eigen zeggen god gezonden leider is trouwens als weer naar de duvel weggebonjourd. Maak u geen zorgen. Die dingen zijn onvermijdelijk. In deze tijden - ik zei het al in mijn betoogje - is er een sterke neiging om te roepen om een sterke man. Waarbij men dan vergeet dat hij die een sterke man boven zich stelt zichzelf een slavenjuk oplegt.

Zeker, een dergelijk juk kan men enige, soms zelfs langere tijd verdragen. Maar er komt een ogenblik dat men zich gaat verzetten. En wanneer voldoende mensen zich voldoende verzetten is een dergelijke diktator ook aan zijn eind gekomen.

x Waaruit blijkt dat steeds meer eenvoudige zielen een meer zelfstandige visie krijgen?

- Dit blijkt volgens mij o.m. uit het feit dat steeds minder mensen zich kritiekloos laten regeren door degenen die zich als hun meederen hebben opgeworpen.

Voorbeeld: wist u dat de huidige stakingsacties in Engeland buiten de wil van de vakbondsleiders tot stand zijn gekomen. Dezen hebben zich er uiteindelijk alleen achter gesteld omdat zij niet anders meer konden zonder hun gezag geheel te verliezen.

Ander voorbeeld: Wist u dat dezer dagen in de Usa een groot

aantal van acties worden gevoerd van betrekkelijk eenvoudige bevolkingsgroepen die door hun gedrag maatregelen van het plaatselijke en federale gouvernement in feite doelloos en waardeloos gemaakt hebben?

Realiseert u zich wel, dat het vooral de eenvoudige mensen zijn die feitelijk in opstand komen tegen het gezag in Italië, dat er groepen in Portugal en Spanje bestaan die alle erkenning van het gezag van en eerbied voor de tot op heden heersende kasten aan hun laars beginnen te lappen?

Beseft u wel, dat er zelfs in Nederland heel wat gewone mensen zijn die hun gezonde verstand gaan gebruiken - niet voldoende, want de meesten van hen hebben toch nog op een partij gestemd - en niet meer verwachten dat hetgeen hen beloofd wordt ook een feit zal worden?

Beseft u, hoeveel mensen zich in de laatste tijd in vele landen, maar ook hier, buiten de gemeenschap geplaatst hebben om zo weer enige persoonlijke mogelijkheden en vrijheden te gewinnen?

Wanneer je niet blind bent voor al deze dingen moet je toch wel toegeven dat er iets verandert, zelfs al bent u het niet met mij eens dat het daardoor op de duur ook beter zal gaan.

In landen als de Sovjet Unie, Roemenie, Polen, Joegoslavië en anderen zie je ook dat steeds meer mensen zich innerlijk los zijn gaan maken van het gezag van de partij en de rest. Je kunt konstateren dat zij reeds zo talrijk geworden zijn dat men dergelijke groepen vaak hun gang laat gaan op een wijze die 10 jaar geleden nog ondenkbaar scheen. Wist u b.v. dat er in de Sovjetunie op het ogenblik een zwartgeld circuit bestaat van een omvang dat hierdoor - uitgaande van de circulatie per jaar, - een groot deel van de Nederlandse Staatsschuld zonder meer gedekt zou worden?

In Polen is de opstandigheid nu toevallig tot uiting gekomen. Maar ook in andere landen als b.v. Roemenie maken zich grote groepen steeds meer los van en houden zich ook steeds minder aan de planning van de leiders van hun maatschappij. Waarbij komt dat zij door hun afwijkende wijze van leven en werken zozeer in behoeften voorzien en resultaten boeken, dat de partij hen stilzwijgend duldt omdat men de moed niet heeft hen aan te pakken? Al is het maar omdat men dan toe zou moeten geven dat men alles anders had willen doen terwijl een ieder met zijn klompen kan voelen, dat het het volk dan nog veel slechter zou zijn gegaan. Voorbeelden te over dus.

Zelfs in landen als Iran en China blijken steeds meer mensen zich te onttrekken aan de ban van hun leiders en kennelijk nu beregen rijpen dat Allah wel goed is, maar niet gek, dat Mao groot was, maar dood is.

Indien u op die dingen leert letten krijgt u elke dag weer bewijzen voor het feit, dat de eenvoudige mensen eindelijk meer zelfstandig gaan denken en handelen - ook al is dat niet altijd op een wijze die men nu goed kan heten. Voldoende?

En daarmee moet ik mijn bijdrage voor heden beëindigen. Ik wens u allen een goeden avond toe, een gezegende nachtrust. Ik hoop ook dat u zult leren iets meer vrede te kennen en anderen iets meer vrede te geven. Want dat is altijd nog beter dan een hartaanval krijgen over ellende elders waar je toch niets aan kunt doen.

Goeden avond.

d.d. 17 september 1982

(vragen bekort, schoon woord wegge-
laten, onderwerpen volledig.)